

PARAGRAAF 3.1 : FORMULES OP DE GR

DEFINITIES

Je kunt de formule van een grafiek intikken op de GR. Let op het volgende verschil :

- Plotten grafiek = { Er hoeft niks op papier te staan }
- Schetsen grafiek = { Je tekent grof de vorm en geeft de belangrijke punten aan }
- Teken grafiek = { Je tekent de grafiek door de precieze punten te bepalen
m.b.v. een tabel }

STAPPENPLAN VOOR HET MENU CALC (2ND TRACE)

Als je iets wil gaan berekenen, gebruik je het menu calc. Het stappenplan :

(1) Formule intikken	$y_1=$ $y_2=$
(2) Venster	[Xmin , Xmax] x [Ymin , Ymax]
(3) Schets / Plot	y en x bij de assen zetten
(4) Toets / Knop	calc intersect / max / min / zero
(5) Oplossing	$x=$ v $x=$

VOORBEELD 1

Gegeven is het aantal klanten K op tijdstip x , met $x=0$ om 9.00u 's ochtends.

De formule is $K(x) = -x^2 + 8x$.

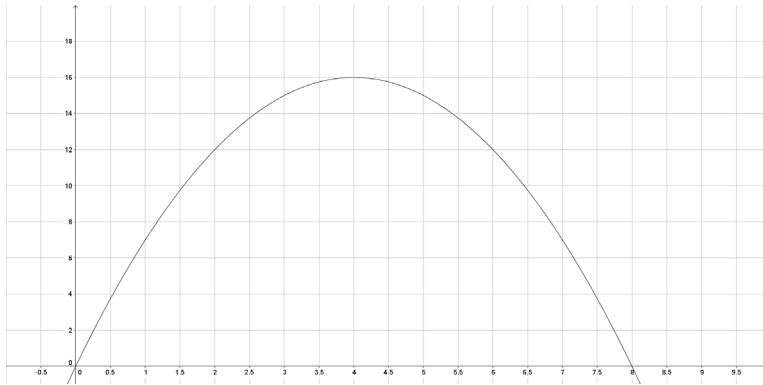
Gegeven is ook $X_{min} = 0$; $X_{max} = 10$; $Y_{min} = 0$ $Y_{max} = 50$

- Bereken hoeveel klanten er om 10.30u in de winkel zijn.
- Bereken op welke tijdstippen er 12 klanten zijn.
- Bereken het maximaal aantal klanten.
- Bereken hoeveel klanten er weggaan in het 6^e uur

OPLOSSING 1

a. Je wil iets gaan berekenen (calc) dus volg je het stappenplan :

- (1) Formule intikken $y_1 = -x^2 + 8x$
 (2) Venster $[0 , 10] \times [0 , 50]$
 (3) Schets / Plot

- (4) Toets / Knop calc value $x=1,5$
 (5) Oplossing $y = 9,75$

Dus er zijn 10 klanten in de winkel.

Opmerking

Je kunt dit natuurlijk ook uitrekenen door 1,5 in de formule in te tikken !!!

b. Je wil iets gaan berekenen (calc) dus volg je het stappenplan :

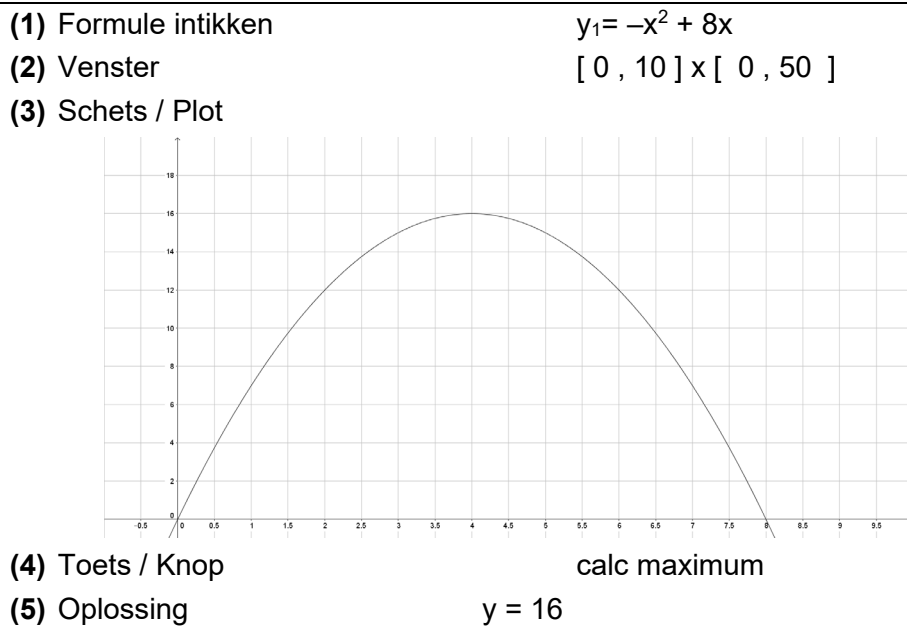
- (1) Formule intikken $y_1 = -x^2 + 8x$ en $y_2 = 12$
 (2) Venster $[0 , 10] \times [0 , 50]$
 (3) Schets / Plot

- (4) Toets / Knop calc intersect
 (5) Oplossing $x = 2$ v $x = 6$

Dus om 11.00u en om 15.00u

c. Je wil iets gaan berekenen (calc) dus volg je het stappenplan :

Dus er zijn maximaal 16 klanten in de winkel.

d. Het 1^e uur $\rightarrow x = 0$ t/m $x = 1$
 Het 6^e uur $\rightarrow x = 6$ t/m $x = 7$

Je kunt ook gebruik maken van de Table :

(1) Formule intikken	$y_1 = -x^2 + 8x$	
(2) Table	$X = 6$	$Y1 = 12$
	$X = 7$	$Y1 = 7$

Dus er zijn $12 - 7 = 5$ klanten weggegaan.

PARAGRAAF 3.2 : INTERPOLEREN EN EXTRAPOLEREN

VOORBEELD 1 (INTERPOLEREN EN EXTRAPOLEREN)

Gegeven is de tabel :

x	13	18	21	29	36
y	81	94	101	136	155

Bepaal de y-waarde bij :

- a. $x = 16$
- b. $x = 24$
- c. $x = 40$

OPLOSSING 1

- a. Een klein stappenplan
  1. Maak een toenametabel en bereken de toename van y

Toename x ($=\Delta x$)	5 ($=18-13$)	3 ($=16-13$)
Toename y ($=\Delta y$)	13($=94-81$)	?

$$\text{Toename } y = \frac{13 \cdot 3}{5} = 7,8$$

2. Bereken de y-waarde

$$y = 81 + 7,8 = 88,8$$

b. Maak een toenametabel en bereken de toename van y

Toename x ($=\Delta x$)	8	3
Toename y ($=\Delta y$)	35	?

$$\text{Toename } y = \frac{35 \cdot 3}{8} = 13,1 \quad \text{dus } y = 101 + 13,1 = 114,1$$

c. Maak een toenametabel en bereken de toename van y

Toename x ($=\Delta x$)	7	4
Toename y ($=\Delta y$)	19	?

$$\text{Toename } y = \frac{19 \cdot 4}{7} = 10,9 \quad \text{dus } y = 155 + 10,9 = 165,9$$

OPMERKING :

Je kunt ook altijd naar een toename van 1 toewerken (vraag a)

Toename x ($=\Delta x$)	5 ($=18-13$)	1
Toename y ($=\Delta y$)	13 ($=94-81$)	?

$$\text{Toename } y = \frac{13 \cdot 1}{5} = 2,6$$

$$\text{Bereken de y-waarde : } y = 81 + 3 \cdot 2,6 = 88,8$$

PARAGRAAF 3.3 : REKENEN MET PROCENTEN

LES 1 : PROCENTEN BEREKENEN

Er zijn een aantal manieren om procenten uit te rekenen :

- (1) Met tabel
- (2) Met formule : Nieuw = groeifactor x Oud
- (3) toename / afname = $(N-O)/O \times 100\%$

VOORBEELD 1

Het aantal fietsen in Stein steeg in een jaar van 2089 (in 2006) naar 2300 (in 2007). Bereken met hoeveel procent dit is toegenomen.

OPLOSSING 1

(1) Met tabel

Fiets	2089	2300
Procent	100	?

$$\text{Procent} = 2300 \times 100 / 2089 = 110,1$$

Dus toename is 10,1%

(2) Met formule Nieuw = groeifactor x Oud

$$\text{Nieuw} = \text{groeifactor} \times \text{Oud}$$

$$2300 = \text{groeifactor} \times 2089$$

$$\text{Groeifactor} = 2300 / 2089 \times 100 = 110,1$$

Dus toename is 10,1%

(3) toename / afname = $(N-O)/O \times 100\%$

$$\text{Toename} = (N-O)/O \times 100\% = (2300-2089)/2089 \times 100\% = 10,1\%$$

VOORBEELD 2

Tussen 2007 en 2008 nam het aantal fietsen af met 6%. In 2007 waren er 2300 fietsen. Bereken het aantal fietsen in 2008.

OPLOSSING 2

(1) Met tabel

Fiets	2300	?
Procent	100	94

$$\text{Procent} = 2300 \times 94 / 100 = 2162$$

(2) Met formule Nieuw = groeifactor x Oud

$$\text{Nieuw} = \text{groeifactor} \times \text{Oud}$$

$$\text{Nieuw} = 0,94 \times 2300 = 2162$$

(3) Werkt niet makkelijk!!!

VOORBEELD 3

Tussen 2005 en 2006 was er een toename van 11%. In 2006 waren er 2089 fietsen.
Bereken het aantal fietsen in 2005.

OPLOSSING 3

(1) Met tabel

Fiets	?	2089
Procent	100	111

$$\text{Procent} = 2089 \times 100 / 111 = 1882$$

(2) Met formule Nieuw = groeifactor x Oud

$$\text{Nieuw} = \text{groeifactor} \times \text{Oud}$$

$$2089 = 1,11 \times \text{Oud}$$

$$\text{Oud} = 2089 / 1,11 = 1882$$

LES 2 : RENTE OVER RENTE**VOORBEELD 1**

Het totaal aantal inwoners in Stein is in het jaar 2006 gelijk aan 23500. De verwachting is dat het aantal inwoners in de eerste 5 jaren stijgt met 3% per jaar.

a. Bereken het verwachte aantal inwoners in 2011.

In werkelijkheid waren de percentages:

- 1^e jaar + 3%
- 2^e jaar +5%
- 3^e jaar -2%
- 4^e jaar +6%
- 5^e jaar -7%

b. Bereken het werkelijke aantal inwoners in 2011 in Stein

OPLOSSING 1

a. Een jaar +3%   → × 1,03
 Twee jaar +3%   → × 1,03 × 1,03 = × 1,03²
 ...
 Vijf jaar +3%   → × 1,03⁵

Dus Inwoners = $23500 \times 1,03^5 = 27243$

b. Een jaar +3%   → × 1,03
 Tweede jaar +5% → × 1,03 × 1,05
 ...
 Vijfde jaar -7%   → × 1,03 × 1,05 × 0,98 × 1,06 × 0,93 = 1,0448...

Dus Inwoners = $23500 \times 1,0448... = 24553$